

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	226 Фармація, промислова фармація
Освітньо-професійна програма	Фармація
Освітній ступінь	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Група	П ФМ 21
Мова викладання	Українська
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	Фармації
Викладач курсу	Кандидат фармацевтичних наук, доцент Терещук Софія Іванівна
Контактна інформація викладача	s.terechuk@lma.edu.ua Група у Viber, Moodle
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій. Можливі он-лайн консультації через ZOOM, Meet, або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу в Moodle	https://vl.lma.edu.ua/course/view.php?id=223
Опис навчальної дисципліни	Кількість кредитів – 6 Загальна кількість годин – 180 Модулів – 3 Змістових модулів - 6 Рік підготовки – 2-й, 3-й Семестри – 4-й, 5-й Лекції – 32 год. Практичні заняття – 60 год. Самостійна робота – 88 год.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Організація та економіка фармації» є профільною дисципліною з спеціальності 226 Фармація, промислова фармація. Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати здобувачам вищої фахової освіти необхідні знання для роботи в фармацевтичних закладах. Предметом вивчення навчальної дисципліни є чинні вимоги державних нормативно-правових актів щодо діяльності аптечних закладів з організації фармацевтичного забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і товарами аптечного асортименту, а також основні принципи організації первинного обліку, фінансової звітності та економічного аналізу діяльності аптечних закладів.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення профільної дисципліни «Організація та економіка фармації» фармації» є формування у студентів системи знань про

організаційно-економічні аспекти фармацевтичної діяльності у сучасних умовах.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні

знати:

- нормативно-правові акти, які регламентують фармацевтичну діяльність;
- основні принципи Національної лікарської політики;
- організаційну структуру фармацевтичної галузі;
- класифікацію, завдання й функції аптечних закладів;
- порядок відкриття і діяльності аптек та їх структурних підрозділів;
- правила приймання та зберігання лікарських засобів та медичних виробів;
- порядок організації безрецептурного відпуску ліків в Україні та за кордоном;
- правила приймання рецептів та порядок відпуску лікарських засобів;
- порядок приймання, обліку та зберігання контрольованих лікарських засобів;
- організаційну структуру державної системи забезпечення якості лікарських засобів;
- права та обов'язки уповноваженої особи;
- порядок здійснення контролю якості лікарських засобів;
- класифікацію господарських засобів;
- структуру та зміст бухгалтерських рахунків, бухгалтерського балансу;
- порядок обліку руху товару та інших активів;
- порядок проведення розрахунків за готівковим та безготівковим розрахунками;
- форми фінансової звітності, порядок їх підготовки та подання;
- основні економічні показники діяльності аптеки (товарообіг, товарні запаси, торговельні накладення, витрати, прибуток, рентабельність);
- основні принципи оподаткування в Україні;
- класифікацію податків та зборів;
- методики розрахунку податку на прибуток підприємств та податку з доходу фізичних осіб;
- принципи аналізу фінансової діяльності аптек;

вміти:

- здійснювати відпуск безрецептурних лікарських засобів;
- приймати рецепти від населення, аналізувати помилки, здійснювати відпуск лікарських засобів;
- замовляти товар у постачальників та приймати його в аптеці;
- проводити предметно-кількісний облік лікарських засобів;
- здійснювати вхідний контроль якості ЛЗ;
- документально оформляти надходження та реалізацію товарів;
- формувати роздрібні ціни на готові лікарські засоби та медичні вироби;
- заповнювати документацію з обліку праці й заробітної плати;
- застосовувати РРО у розрахунках зі споживачами; здійснювати облік руху грошових коштів;
- організувати проведення інвентаризації та документально оформляти її результати;
- складати товарний звіт та звіт про фінансово-господарську діяльність аптеки;
- читати баланс аптечного закладу;
- розраховувати прибуток та рентабельність діяльності підприємства.

Програмні результати навчання

Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо, застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Політика курсу

Дотримання принципів академічної доброчесності.

Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час виконання письмових контрольних робіт, модульних контрольних, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології. Під час занять здобувачі вищої (фахової передвищої) освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Академії. Під час боротьби з епідемією COVID-19 виконують всі настанови протиепідеміологічного режиму: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять. Студенти повинні відвідувати усі лекції, практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також улюбий зручний час для викладача.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Академії, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

Структура курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
IV семестр		
МОДУЛЬ 1. Організація роботи аптек		
1.	Основні принципи організації надання фармацевтичної допомоги населенню. Належна аптечна практика	2
2.	Базові принципи організації роботи аптек. Ліцензування фармацевтичної діяльності	2
3.	Організація роботи аптеки з товарними запасами	2
4.	Правила прийому рецептів та відпуску за ними ліків	2
5.	Особливості обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів	2
6.	Організація системи забезпечення контролю якості лікарських засобів	2
	Разом:	12
МОДУЛЬ 2. Система реімбурсації лікарських засобів в Україні		
7.	Принципи ціноутворення на лікарські засоби і медичні вироби	2
8.	Пільговий та безкоштовний відпуск лікарських засобів з аптек. Функціонування Державної програми «Доступні ліки»	2
9.	Базові принципи ведення бухгалтерського обліку в Україні	2

10.	Структура внутрішньої та зовнішньої звітності аптек	2
	Разом:	8
	Всього за семестр:	20
V семестр		
МОДУЛЬ 3. Організація первинного та фінансового обліку в аптеках		
1.	Облік надходження та видатку товару в аптеках	2
2.	Облік руху грошових коштів аптек	2
3.	Облік праці та заробітної плати працівників аптек	2
4.	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптек	2
5.	Особливості оподаткування діяльності аптек	2
6.	Принципи економічного аналізу діяльності аптек	2
	Разом:	12
	Всього за планом:	32

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
IV семестр		
МОДУЛЬ 1. Організація роботи аптек		
1.	Базові принципи організації роботи аптек. Ліцензування фармацевтичної діяльності	4
2.	Організація роботи аптеки з товарними запасами	4
3.	Правила прийому рецептів та відпуску за ними ліків з аптек	4
4.	Особливості обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів	4
5.	Організація системи забезпечення контролю якості лікарських засобів	4
6.	Модульний контроль 1. Організація роботи аптек	4
	Разом:	24
МОДУЛЬ 2. Система реімбурсації лікарських засобів в Україні		
7.	Принципи ціноутворення на лікарські засоби і медичні вироби	4
8.	Пільговий та безкоштовний відпуск лікарських засобів з аптек. Функціонування Державної програми «Доступні ліки»	4
9.	Базові принципи ведення бухгалтерського обліку в Україні	4
10.	Модульний контроль 2. Система реімбурсації лікарських засобів в Україні	4
	Разом:	16
	Всього за семестр:	40
V семестр		
МОДУЛЬ 3. Організація первинного та фінансового обліку в аптеках		
1	Облік надходження та видатку товару в аптеках	4
2.	Облік руху грошових коштів аптек	4
3.	Облік праці та заробітної плати працівників аптек	4
4.	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптек. Особливості оподаткування та принципи економічного аналізу діяльності аптек	4
5.	Модульний контроль 3. Організація первинного та фінансового обліку в аптеках	4
	Разом:	20
	Всього за планом:	60

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
IV семестр		
МОДУЛЬ 1. Організація роботи аптек		
1.	Належна аптечна практика (підготувати презентацію)	4
2.	Державне управління та регулювання у фармації (підготувати презентацію)	4
3.	Вимоги до ліцензування діяльності різних аптечних закладів (опрацювати таблицю за нормативними документами)	4
.	Сучасний стан та перспективи розвитку аптечної справи у світі (підготувати презентацію)	4
5.	Організація безрецептурного відпуску лікарських засобів з аптек (огляд нормативної бази)	4
6.	Правила прийому рецептів та відпуску за ними ліків з аптек (підготувати зведену таблицю за нормативними документами)	4
7.	Особливості обігу наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів (опрацювати Переліки із нормативних документів)	4
8.	Специфіка лікарського забезпечення закладів охорони здоров'я	4
	Разом:	32
МОДУЛЬ 2. Система реімбурсації лікарських засобів в Україні		
9.	Пільговий та безкоштовний відпуск лікарських засобів з аптек (опрацювати Переліки дозволених до відпуску лікарських засобів)	2
10.	Підсумки функціонування програми «Доступні ліки» та перспективи її розвитку (підготувати презентацію)	4
11.	Базові принципи ведення бухгалтерського обліку в Україні (вирішення навчальних вправ)	6
12.	Структура внутрішньої та зовнішньої звітності аптек (підготувати схеми звітності)	4
	Разом:	16
	Всього за семестр:	48
V семестр		
МОДУЛЬ 3. Організація первинного та фінансового обліку в аптеках		
1.	Облік надходження та видатку товару в аптеках (схематично опрацювати рух товару в аптеках)	4
2.	Облік руху інших матеріальних цінностей (крім товару) аптеки (підготувати інформаційний блок документів з руху основних засобів, інвентарю)	6
3.	Облік руху грошових коштів аптек (схематично представити порядок розрахунків із відвідувачами аптеки)	6
4.	Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей аптек (вивести результати інвентаризації)	6
5.	Облік праці та заробітної плати працівників аптек (провести розрахунок податкового кредиту)	6
6.	Особливості оподаткування діяльності аптек (обґрунтувати вибір способу оподаткування)	6
7.	Принципи економічного аналізу діяльності аптек (провести порівняльний аналіз)	6
	Разом:	40
	Всього за планом:	88

Література для

Основна (базова):

вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організація та економіка фармації. Ч.1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: Національний підруч. для ВНЗ / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. — Харків: НФаУ :Золоті сторінки, 2015. — 360 с. — (Національний підручник). 2. Організація та економіка фармації: національний підручник для студентів фармацевтичних факультетів вищих навчальних закладів МОЗ України / А.С. Немченко [та ін.]; за ред. А.С. Немченко; Нац. фармац. ун-т. - Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2017 - (Національний підручник). Ч. 3: Основи економіки фармації. - 2017. - 271 с. 3. Громовик Б.П., Терещук С.І., Чухрай І.Л. Організація та економіка фармації / За ред. проф. Б.П. Громовика та доц. С.І. Терещук. – Вінниця, Нова книга, 2009. – 816 с. 4. Організація та економіка фармації: навчально-методичний посібник / Н.М. Косяченко, В.П. Горкуша, В.В. Кобрин, Н.П. Завадська.- 2-е видання: К.: ВСВ “Медицина”, 2021.- 214 с. 5. Основи економіки та системи обліку у фармації. Модуль 2: навч.-метод. посіб. для практ. занять студентів 4 курсу фармац. ф-тів спеціальності «Фармація» / уклад.: Н.І. Сінча, О.В. Литвиненко, Н.Я. Дондік, В.О. Демченко, Т.В. Кравченко. - Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. – 201 с. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Немченко А.С. Основи економіки та системи обліку у фармації: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, Г.Л. Панфілова. В.М. Чернуха та ін.; за ред. А.С. Немченко.- Харків: Вид-во НфаУ: Золоті сторінки, 2005. – 504 с. 2. Організація та економіка фармації. Модулі 2—3. Системи обліку й основи економіки у фармації: Навч.посіб. для підготовки до практичних занять / В.Ф. Москаленко, О.П. Яворовський, Я.В. Цехмістер та ін.; за ред. В.Ф. Москаленка.- К.: ВСВ “Медицина”, 2013. — 432 с. 3. Практикум з організації та економіки фармації. Навч. посібник для студентів вищих навч.закл. /Б.П.Громовик, С.І.Терещук, О.Л.Гром, А.М.Новікевич, І.Л.Чухрай.– Вінниця:Нова книга,2004.– 448с <p style="text-align: center;">ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу:http://zakon3.rada.gov.ua/laws 2. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс].- Режим доступу: /http:// mozdocs.kiev.
Поточний та підсумковий контроль	<p>Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів на семінарських заняття, тестування з використанням набору стандартизованих завдань, контролю обов’язкового виконання самостійної роботи у письмовому вигляді.</p> <p>Форми проведення поточного контролю: фронтальне та індивідуальне опитування.</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у вигляді модульного контролю за 100 бальною системою</p>
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Використовується віртуальне навчальне середовище Google Classroom. Лекції та практичні заняття ведуться за допомогою програм електронної комунікації Zoom, Meet.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем здійснюється в соціальних мережах Viber, WhatsApp, а також e-mail.</p>
Необхідне обладнання	<p>У звичайному режимі навчання. Вивчення курсу передбачає приєднання кожного студента до навчального середовища MOODLE, або Google Classroom.</p> <p>У режимі дистанційного навчання під час карантину вивчення курсу</p>

додатково передбачає приєднання кожного студента до програм ZOOM, або Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.

Критерії оцінювання

Схема нарахування та розподіл балів

Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО	ECTS	За національною шкалою
Модуль 1									
T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО				
4	4	3	73	75	74	74	74	C	добре

T₁ – T_n – теми занять до модульного контролю 1;

САП – середнє арифметичне усіх позитивних оцінок в національній шкалі, яке переводиться у 100 – бальну шкалу;

МК - модульний контроль;

МО (модульна оцінка) – середнє арифметичне САП та МК;

СМО (семестрова модульна оцінка) – це середньоарифметична МО;

ПМО (підсумкова модульна оцінка) – виставляється в кінці вивчення дисципліни за 100 – бальною шкалою, національною шкалою та ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79	добре	C
60-69	задовільно	D
51-59	задовільно	E
35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F

Питання до підсумкового контролю

1. Міжнародні стандарти, що регламентують фармацевтичну діяльність.
2. Нормативно-правові акти, які регламентують діяльність підприємств фармацевтичної галузі.
3. Основні принципи національної лікарської (фармацевтичної) політики.
4. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні.
5. Класифікація аптечних закладів.
6. Організаційні вимоги до діяльності аптечних закладів. Завдання та функції аптек.
7. Приміщення аптечних закладів та їх обладнання в залежності від локалізації та характеру діяльності. Мінімальний склад та площа приміщень.
8. Кваліфікаційні вимоги до персоналу аптечних закладів.
9. Порядок відкриття і діяльності аптек та їх структурних підрозділів.
10. Оформлення матеріальної відповідальності і порядок відшкодування збитків.
11. Вимоги санітарного режиму до прибирання приміщень та особистої гігієни працівників аптек.
12. Критерії вибору постачальників. Перелік можливих претензій аптек до постачальників.
13. Обов'язки уповноваженої особи аптеки з вхідного контролю якості лікарських засобів.
14. Групи лікарських засобів, що підлягають обов'язковій лабораторній перевірці.
15. Вимоги до терміну придатності окремих груп лікарських засобів.
16. Основні принципи зберігання лікарських засобів і виробів медичного

- призначення в аптеках.
17. Утилізація та знищення неякісних лікарських засобів.
  18. Особливості державного та ринкового підходів до ціноутворення на лікарські засоби і медичні вироби.
  19. Порядок формування Національного переліку основних лікарських засобів згідно з вимогами ВООЗ.
  20. Референтне ціноутворення на лікарські засоби, що закупаються за бюджетні кошти.
  21. Особливості ціноутворення на лікарські засоби, включені до переліків з урядової програми “Доступні ліки”.
  22. Особливості розрахунку податку на додану вартість на лікарські засоби і окремі групи товарів аптечного асортименту.
  23. Порядок визначення граничних торгових (роздрібних) надбавок під час розрахунку роздрібних цін на готові лікарські засоби і товари аптечного асортименту з урахуванням ПДВ.
  24. Поняття про наркотичні, психотропні лікарські засоби та прекурсори.
  25. Порядок отримання ліцензії на обіг наркотичних, психотропних лікарських засобів і прекурсорів.
  26. Особливості зберігання наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів в аптеках.
  27. Критерії віднесення лікарських засобів до безрецептурних.
  28. Характеристика вітчизняного Переліку лікарських засобів, які відпускаються без рецептів з аптек.
  29. Порядок реклами лікарських засобів для населення в Україні.
  30. Основні принципи розміщення безрецептурних лікарських засобів в залі обслуговування аптеки.
  31. Нормативні документи, що регламентують правила виписування та приймання рецептів і відпуску лікарських засобів.
  32. Перелік лікарських засобів, які не відпускаються амбулаторним хворим.
  33. Загальні правила виписування рецептів.
  34. Особливості виписування електронних рецептів.
  35. Класифікація наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів списків 1 і 2.
  36. Порядок приймання рецептів на наркотичні, психотропні лікарських засобів та прекурсори.
  37. Нормування та облік відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів з аптек.
  38. Порядок виписування рецептів і відпуску лікарських засобів на безоплатних та пільгових умовах.
  39. Лікарські засоби, що відпускаються з аптек за безоплатними або пільговими рецептами.
  40. Особливості забезпечення пацієнтів препаратами інсуліну.
  41. Порядок реєстрації та обліку безкоштовних і пільгових рецептів в залежності від категорії хворих та захворювань.
  42. Характеристика та класифікація засобів підприємства та джерел їх утворення.
  43. Бухгалтерський баланс та основи його побудови; складові активу та пасиву підприємств.
  44. Призначення та структура бухгалтерських рахунків, види бухгалтерських проводок.
  45. План рахунків, його структура.
  46. Принципи формування товарної стратегії аптеки.
  47. Супровідні документи при транспортуванні товарів, порядок отримання товару від постачальника.
  48. Вхідний контроль якості лікарських засобів під час роздрібно

- реалізації.
49. Порядок запису в облікових документах поступлення товару.
  50. Первинна, нагромаджуюча та звітна документація з надходження товару.
  51. Види реалізації товару в аптечній системі.
  52. Види фармацевтичної діяльності, які підлягають ліцензуванню.
  53. Складові частини роздрібною реалізації.
  54. Особливості визначення вартості лікарських засобів при їх відпуску амбулаторним хворим.
  55. Первинні та звітні документи для обліку реалізація товару за готівку та безготівковим рахунком.
  56. Документальне оформлення касових операцій.
  57. Правила роботи з реєстратором розрахункових операцій.
  58. Порядок ведення касової книги та книги обліку розрахункових операцій.
  59. Штрафні санкції за порушення касової дисципліни.
  60. Порядок проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей.
  61. Форми оплати праці аптечних працівників та їх характеристика.
  62. Критерії встановлення розмірів посадових окладів персоналу аптек.
  63. Порядок нарахування доплат аптечним працівникам за роботу в святкові дні, тимчасову непрацездатність, нічні чергування, понаднормові години, суміщення професій.
  64. Порядок нарахування відпускних, за листками непрацездатності та преміальних.
  65. Обов'язкові утримання із заробітної плати.
  66. Обов'язкові нарахування на фонд заробітної плати.
  67. Принципи економічного аналізу діяльності аптек.
  68. Інформаційна база фінансового аналізу.

Опитування

Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу